

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет романської філології і перекладу
Кафедра романської і новогрецької філології та перекладу

Допущено до захисту

«___» _____ року

Завідувач кафедри

_____ *Філоненко Н.Г.*

КУРСОВА РОБОТА
з філології на тему:
«СИНОНІМІЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ СИНОНІМІВ»

Студентки групи Мліт10–20
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.052 Романські мови і
літератури (переклад включно), перша
– італійська
Освітня програма Італійська мова і
література, друга іноземна мова,
переклад
Плотко Анни Євгенівни

Науковий керівник:
к. філол. наук Куранда Віталіна Валентинівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Київ 2023

АНОТАЦІЯ

Курсова робота присвячена вивченню синонімії і класифікації синонімів італійської мови.

У роботі визначено поняття синонімії у сучасній лінгвістичній науці, описано види синонімів відповідно до поглядів різних учених, що дало змогу виокремити одну класифікацію, яка була взята за основу дослідження. Окрім того, розглянуто італійські синоніми за такою класифікацією: абсолютні синоніми, семантичні синоніми, стилістичні синоніми, контекстуальні синоніми.

Визначено, що в італійській мові найбільшим багатством володіє стилістична та контекстуальна синонімія, яка є практично необмеженою у своїх проявах. Найменша група – абсолютні синоніми, адже слів, які б повністю були взаємозамінними – дуже мало, все-таки більшість із них мають певне стилістичне забарвлення.

Ключові слова: синонім, синонімія, синоніміка, синонімічні ряди, емоційно-експресивне забарвлення.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Розділ 1. Теоретичні основи дослідження синонімії італійської мови.....	7
1.1. Поняття синонімії у сучасній лінгвістичній науці.....	7
1.2. Види синонімів.....	13
Висновки до розділу I.....	17
Розділ 2. Синонімія і класифікація синонімів сучасної італійської мови.....	18
2.1. Абсолютні синоніми.....	18
2.2. Семантичні синоніми.....	20
2.3. Стилiстичні синоніми.....	22
2.4. Контекстуальні синоніми.....	24
Висновки до розділу II.....	28
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31

ВСТУП

Будь-яка мова має у своєму складі слова, які різні за звучанням, але близькі за значенням, тобто синоніми. Багатство синонімічних рядів дозволяє говорити про багатство мови загалом, а лексеми, до яких синонімічні ряди є найширшими, можуть характеризувати національну мовну картину світу, де певні поняття привертають особливу увагу мовців, змушуючи по-різному називати їх.

Незважаючи на універсальний характер, синонімію почали вивчати після оформлення семасіології в окрему науку наприкінці XIX століття, оскільки на той час синоніми розглядалися лише як виражальний засіб мови. Глибшому дослідженню лексичної синонімії сприяло поширення концепції мови Фердинанда де Соссюра та розвиток структурної лінгвістики у XX столітті.

На сучасному етапі питанням теоретичного осмислення лексичної синонімії і класифікації синонімів в українській мові присвячені праці І. Кочана [5], Л. Бублика [1], В. Красавіної [6] та ін. Серед італійських дослідників варто згадати праці Елізабети Періні [15], Меліси Тібері [22], Барбари де Сантіс [22], Моріс Трифоне [23], Джакомо Девоте [14] та ін. Незважаючи на те, що проблема синонімії була в центрі структурно-системних досліджень, вона так і залишилася дискусійною, і на сучасному етапі в новій науковій парадигмі дослідники знову і знову повертаються до аналізу синонімічних відношень.

Праць українських дослідників, присвячених синонімії італійської мови, нам віднайти не вдалося (окрім перекладознавчих досліджень, де іноді згадуються окремі аспекти перекладу синонімічних понять – наприклад, посібник В. Раєвської). Разом з тим, вивчення італійської мови передбачає оволодіння всіма групами її лексики, серед яких синоніми мають важливу роль.

Актуальність курсової роботи пов'язана з необхідністю схарактеризувати синонімію сучасної італійської літературної мови, оскільки

види та різноманіття синонімів дозволять робити висновки про багатство лексичної системи італійської мови та про особливості мовної картини світу італійського народу.

Мета дослідження – розглянути синонімію і класифікацію синонімів в італійській мові.

Поставлена мета передбачає реалізацію таких **завдань**:

- визначити поняття синонімії у сучасній лінгвістичній науці;
- описати види синонімів;
- дослідити синонімію і класифікацію синонімів сучасної італійської мови, а саме абсолютні, семантичні, стилістичні та контекстуальні синоніми.

Об'єкт дослідження – синоніми, наявні в лексичних словниках сучасної італійської мови.

Предмет дослідження – семантичні, структурні та функційні особливості досліджуваних синонімів.

У ході роботи використано такі **методи дослідження**:

- аналітико-описовим методом розглянуто науково-методичну літературу з теми дослідження;
- при зборі матеріалу використано метод суцільної вибірки з лексичних словників;
- при дослідженні матеріалу застосовувалася методика лексико-семантичного, компонентного, семіотичного аналізу.
- методом інтерпретації було описано результати дослідження.

Апробацією результатів дослідження стала участь у I Всеукраїнській науково-практичній конференції «Полілог мов і культур» в освітньо-науковому просторі.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 33 сторінки.

У **першому розділі** «Теоретичні основи дослідження синонімії італійської мови» визначено поняття синонімії у сучасній лінгвістичній

науці, описано види синонімів відповідно до поглядів різних учених, що дало змогу виокремити одну класифікацію, яка була взята за основу дослідження.

У **другому розділі** «Синонімія і класифікація синонімів сучасної італійської мови» розглянуто італійські синоніми за такою класифікацією: абсолютні синоніми, семантичні синоніми, стилістичні синоніми, контекстуальні синоніми.

У висновках описано результати дослідження.

Список використаних джерел містить 24 пунктів у списку використаних джерел (із них 12 іноземних найменувань).

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СИНОНІМІЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Поняття синонімії у сучасній лінгвістичній науці

В основі синонімії, як і в основі пізнання світу людиною, знаходиться процес категоризації, тому що людині властиво порівнювати все з усім, відповідно схожість та різниця між об'єктами встановлюється у процесі порівняння. У процесі номінації того чи іншого об'єкта дійсності людина виділяє у ньому певні властивості та ознаки, порівнюючи їх з відомими йому іншими об'єктами, тобто намагаючись віднести його до будь-якої категорії.

У мові близькі за значенням слова з'являються на основі процесу категоризації, причому, на думку дослідників, можна говорити як про колективну категоризацію, що здійснюється на основі виділення більш суттєвих ознак, вироблених суспільною свідомістю, так і про індивідуальну – виділення ознак, значущих для кожної окремої особи [13, с. 66].

Синонімічні зв'язки виникають у сфері перетину кількох категорій, у зоні смислової близькості. Завдяки основним когнітивним механізмам породження та сприйняття знань, що включають процеси категоризації (формування сенсу в процесі пізнання, співвіднесення нового з вже існуючими категоріями за певними ознаками), лексикалізації (ув'язування концептів з вербальними засобами вираження та закріплення в пам'яті результатів, отриманих через процес категоризації) і процесу актуалізації (витягання потрібних слів, смислів і знань з пам'яті) слово здатне не тільки заміщати або представляти реальні предмети, створювати асоціації, а й аналізувати властивості предмета, вводити їх у систему складних відносин [1].

Під синонімією розуміють «повний або частковий збіг значень двох чи кількох слів, подібність слів, морфем, фразеологічних одиниць за значенням при відмінності їхньої звукової форми» [9, с. 51].

І. Білодід тлумачить синонімію як сукупність синонімів мови. Синонімія ґрунтується на здатності позначати один і той самий елемент дійсності кількома словами. Тотожним синонімії є синоніміка, яка є іншим найменуванням синонімії і так само означає сукупність синонімів мови [10, с. 60].

У науці є чимало визначень синонімів. В Енциклопедії української мови ці одиниці визначаються так: «Синоніми (від грецької “однойменний”) – слова (переважно однієї частини мови) або їхні окремі значення, а також стійкі словосполучення, афікси, словотворчі типи, граматичні форми, зокрема, синтактичні конструкції, що при повній чи частковій формі відмінності мають тотожні або майже тотожні значення (із можливими відмінностями в стилістичних та граматичних характеристиках та в сполучуваності)» [11, с. 539].

М. Жовтобрюх визначає синоніми як «...слова, які відрізняються одне від одного звуковим складом, але означають назву одного поняття з різними відтінками в його значенні або з різним стилістичним забарвленням» [3, с. 41].

І. Білодід розуміє синоніми як «слова, що означають назву того самого характеру, спільні за значенням, але відрізняються значенневими відтінками або забарвленням» [10, с. 60].

О. Пономарів визначає, що синоніми це «слова, близькі або тотожні за значенням, які по різному називають те саме поняття» [9, с. 51].

Ді Джакомо Девото синонімію описує як «співвідношення різних слів, які мають або здаються однаковими за значеннями; протилежність омонімії, яка є відношенням між словами, однаковими за формою, але різними за значенням. Концепція синонімії особливо розвинулась у тіні логіко-

інтелектуалістичних теорій мови, які передбачають тотожність слів і понять» [14].

«У семантиці синонімія (від грецького *synōnumía* , «загальна назва») вказує на відношення між двома лексемами , які називаються «синонімами», та які мають однакове значення (тобто які можуть бути розбиті на однакові семи)» [17].

Синонімія також є риторичною фігурою повторення, яка полягає у вираженні тієї самої думки кількома словами подібного значення, які можуть бути справжніми синонімами або тропами [17].

Як бачимо, семантичні ознаки синонімів залишаються невизначеними: за основу їх трактування береться або тільки семантична близькість слів, або тільки тотожність, або ж обидві ці ознаки.

Отже, синоніми – це близькі за значенням слова. Синоніми називають одне явище дійсності, але при цьому виділяють у ньому різні сторони або характеризують його з різних поглядів.

Л. Лисиченко вказує, що синоніми виникають, по-перше, через потребу зафіксувати у слові нові відтінки явища, ідеї чи поняття. З іншого боку, слова-синоніми можуть характеризувати не саме явище, а й своєрідність його бачення, його оцінку, ставлення до нього. Третій клас синонімів виникає внаслідок диференціації значення або їх синонімічного зближення, що складаються в системі мови [7, с. 68].

Відмінності між синонімами виявляються у здатності до поєднання з іншими словами. При цьому одні синоніми мають здатність вступати в поєднання з великим колом слів; інші синоніми мають обмежену сполучуваність. Синоніми можуть відрізнитись: стилістичною функцією; відтінками значень; емоційно-експресивним забарвленням.

Два і більше лексичних синоніми, що позначають одні й ті самі явища, дії, предмети, ознаки предметів утворюють у мові певну групу, що називається синонімічним рядом [13]. Синонімічний ряд можна вважати певною підсистемою моделей, які об'єднуються завдяки вираженню тих

самих синтаксичних відносин різними граматичними конструкціями. Будучи підсистемою у загальній системі синтаксису, синонімічний ряд є відкритим, незакінченим утворенням, здатним зробити зміни, доповнення, зменшення у мові. Доречне вживання синонімів робить мовлення більш естетичним та емоційно забарвленим. Для цього необхідно опанувати закономірностями утворення та функціонування цих мовних одиниць.

Синонімічні ряди з'єднують групи мікросистем слів із надзвичайною яскравістю значення, тобто слова одного синонімічного ряду, що визначають одне й те саме явище об'єктивної дійсності. Кожен синонім передає певний відтінок значення або стилю, спільного для всього ряду. У синонімічному ряду виділяється ключове слово чи домінанта. Це слово має найбільш чітко визначене основне значення, характерне для членів синонімічного ряду. Стрижневе слово характеризується найбільш загальними значеннями в синонімічному ряді. Воно є носієм основних ознак, спільних для всіх членів синонімічного ряду, в якому виступає як головне, і вживається як реєстрове слово в словнику синонімів. При цьому серцевина слова є серед вживаних серед усіх членів синонімічного ряду. Тому найкраще зібрати всі його слова навколо нього. Як стрижневе слово синонім без виразного стилістичного зображення виступає нейтральним.

Синонімічні ряди складаються зі слів, що мають однакове лексичне значення. Другою обов'язковою умовою об'єднання слів у синонімічні ряди є наявність у них спільних граматичних значень, належність їх до одного лексико-граматичного розряду.

За характером зв'язку між словами Л. Лисиченко виділяє два прості типи структури синонімічної групи: синонімічний ряд і синонімічне гніздо. Синонімічний ряд складають слова, пов'язані між собою відношеннями градації: кожний наступний член групи виражає більший ступінь розкриття певної ознаки, ніж попередній. Синонімічний ряд переважно складається з таких семантичних типів синонімів: а) ідеографічних синонімів, що відрізняються різним ступенем вираження ознаки, дії чи властивості, б)

експресивних синонімів, що відрізняються оцінним елементом. Члени синонімічної групи можуть утворювати синонімічне гніздо, в якому кожен синонім безпосередньо пов'язаний з домінантою, а члени такої групи пов'язані між собою опосередковано через домінанту [7, с. 78].

I. Білодід зазначає, що синонімічний ряд є системною одиницею в мові. Це сполучення слів, що визначають одне поняття, тому синонімічний ряд можна вважати певною мікросистемою в синонімічній системі мови [10].

Вирішуючи питання про сутність синонімії, або про те, які слова слід вважати синонімами, слід пам'ятати, що вчення про синоніми виникло і розвинулося на основі спостереження за можливостями добору різних слів для вираження одного і того ж змісту мовлення, відповідно характерними є явища варіювання, паралелізму у вживанні слів. Таке варіантне вираження спрямоване на виконання різноманітних функцій семантико-стилістичного характеру, що слід враховувати при адекватному визначенні сутності синонімії між різними видами семантичної близькості та встановленні синонімів. Це насамперед:

1) функція семантичного виділення слова з ряду можливих назв для уточнення, виділення різноманітних нюансів у характеристиці поняття з метою його адекватного маркування;

2) функція стилістичного вибору слова з ряду можливих назв з метою відповідно оформленого (функціонально-стилістичного, емоційно-оцінного тощо) позначення відповідного терміна;

3) функція посилення семантичної чи емоційно-експресивної характеристики концепту і водночас пошук якнайточнішого найменування шляхом поєднання слів (ампліфікація);

4) функція заміни (субституції), заміни з метою уникнення повторення в одному контексті тих самих одиниць. Одиницями, найбільш придатними для виконання цих функцій у різних випадках, є слова з однаковими, а також максимально близькими предметно-поняттєвими зв'язками, відмінні значення яких можуть бути нейтралізовані в певних групах контекстів [3].

Поява нової лексичної одиниці для номінації вже позначеного концепту викликається потребами мовця. Таким чином, існування синонімічних рядів у природній мові завжди мотивоване та зумовлене інтерпретацією спостерігача. Провідним чинником закріплення будь-яких слів у синонімічних рядах є намір мовця або спостерігача використовувати саме ці слова у комунікації.

Синоніми виконують дві основні функції. Вони дозволяють уникати повторів, які вважаються стилістичним недоліком тексту чи усного мовлення. Оскільки синоніми зазвичай розрізняються за змістом, наявність синонімічних рядів дозволяє щоразу вибрати те слово, що максимально точно відповідає тому, що людина хоче сказати. Тим самим синоніміка є одним із джерел збагачення мови виразними засобами, тому вона представляє особливий інтерес для розробки проблем, пов'язаних з боротьбою за мову, з вивченням мови та стилю художньої літератури та публічних виступів, із завданнями побудови стилістики [13].

Отже, синонімію можна визначити як ментально-мовну категорію, що реалізує пізнавальну діяльність людини, в рамках якої, на основі певної ознаки, поєднуються значення різних за формальним визначенням слів. З огляду на те, що у значенні зосереджується незліченна кількість смислів, ці ознаки, будучи змістовно різними, зумовлюють входження одного й того ж слова у різні синонімічні ряди, провокуючи утворення синонімічних полів.

Передумовою виникнення синонімії є семантичне та значеннєве узгодження слів, а критеріями синонімії, які визначаються на семантичному рівні і пов'язані з проблемою парадигмальної залежності, є семантичне узгодження слів або їх змістова тотожність. Подвійна природа синонімів (тотожність і відмінність) призводить до того, що поряд із загальною сполучуваністю вони мають і індивідуальну сполучуваність. Ступінь синонімії слів тим вищий, чим більша подібність у їх лексичному зв'язку.

1.2. Види синонімів

На сучасному етапі в мовознавстві немає єдиної класифікації синонімів.

Італійські дослідники відзначають, що розпізнавання синонімів може керуватися критерієм замінності, але абсолютна замінність двох слів рідко досягається. З денотативної точки зору референт також може бути тим самим, але з конотативної точки зору майже завжди існує варіація значення, як у випадку з італійськими термінами *babbo*, *papa*, *padre*, які належать до різних реєстрів і у певних контекстах не є взаємозамінними (*anto Padre, a babbo morto*) [17].

Деякі синоніми (наприклад, *babbo e papà*, , а також *acquaio e lavandino*) є геосинонімами, тобто синонімами, що стосуються різних регіональних різновидів мови [17].

Як зазначає Л. Бублик, «за різними принципами класифікації синоніми поділяють на кілька різновидів:

- а) абсолютні, або повні, – неповні (останніх у мові переважна більшість);
- б) семантичні – стилістичні – семантично-стилістичні;
- в) різнокореневі – однокореневі;
- г) загальномовні – контекстуальні» [1].

Найпоширенішим є поділ синонімів на логічні, стилістичні та емоційні за трьома аспектами характеристики слова, але це лише загальний поділ. Кожен розділ може мати свою характеристику.

Л. Лисиченко виділяє такі групи синонімів:

1. Логічні, або ідеографічні синоніми виникають внаслідок фіксації в слові різних ознак поняття. Вони відрізняються тим, що слово-синонім фіксує якусь нову ознаку самого явища, ознаку, яка не входила в значення слів-синонімів, що існували раніше. Основна функція синонімів цього типу –

уточнення характеристики поняття. Залежно від компонента, за яким розрізняються значення двох синонімів, виділяють наступні їх підгрупи:

1.1) Синоніми, у значенні яких підкреслюється й акцентується певна сторона, ознака названого словом явища, відсутня в значенні інших компонентів синонімічної групи.

1.2) Синоніми, які використовуються для визначення ступеня або міри властивості, якості або стану. До них відносяться слова, що називають характер, якість або перераховують значну кількість ознак.

1.3) Синоніми, що характеризують інтенсивність дії або стану.

1.4) Синоніми, що різняться характером дії.

1.5) До складу логічних синонімів слід віднести також ті відтінки, значення яких пов'язані з характером сполучуваності, властивої кожному з членів синонімічної групи.

2. Другий клас синонімів за значенням пов'язаний зі стилістичною диференціацією лексики, з місцем слова в стилістичній системі. Для стилістичної системи головним є контраст не в розбіжностях у поняттях, а у вживанні слова переважно в тому чи іншому функціональному стилі.

3. Синоніми емоційного забарвлення (або експресивні), значення яких відрізняється від інших слів синонімічної групи емоційним компонентом, що виявляє ставлення людини чи колективу до явища.

4. Четвертий клас синонімів за значенням – це так звані абсолютні синоніми, тобто слова з абсолютно однаковим значенням [7, с. 69].

Абсолютні синоніми можуть відрізнятися за: а) частотністю вживання; б) певним стильовим ореолом; в) неоднаковою активністю використання в різних стилях і соціально-професійних варіантах мови; г) зв'язністю; д) відмінностями у вживанні залежно від форми слів (фактор, який може полегшити і ускладнити це вживання) – їх звуковою видозміною, внутрішньою формою слова, узгоджувальним зв'язком зі словотвірно спорідненими і фонетично близькими словами; д) неоднаковою активністю у літературному висловлюванні мешканців різних регіонів.

Відношення між абсолютними синонімами динамічне, це лише відношення відносної рівноваги. Співіснування абсолютних синонімів у мові є в основному синонімічною конкуренцією, яка може призвести до синонімічної диференціації [11, с. 543].

Існують не лише постійні чи вільні синоніми, тобто такі, що перебувають у синонімічних відношеннях незалежно від контексту, оскільки їх значення пов'язане з мовою в цілому. Крім них, у мові є контекстуальні синоніми, тобто такі, які за певних умов переносного вживання набувають своєрідного значення і вступають у синонімічні зв'язки з іншими словами з цим значенням. Контекстуальні синоніми – це передусім ознака художньої літератури. Їх створюють художники слова, які шукають і знаходять яскраві засоби в результаті використання вміння передавати зміст слів. У літературних творах слова, далекі за своєю семантикою, часто можуть зближуватися і ставати синонімами, особливо якщо вони вжиті у виражальному чи переносному значенні.

Італійський дослідник Джан Луїджі Беккарія також відзначає, що синонімія може залежати від контексту (як у випадку використання прийменників *tra* або *fra*, щоб уникнути таких синтагм, як *tra tre ore o fra fratelli*) [17].

У синонімічних зв'язках зазвичай перебувають різнокореневі слова. Але І. Білодід виділяє в окрему групу однокореневі синоніми, тобто спільнокореневі і які різняться стилістичними відтінками та стилістичними образами. Вони можуть стояти в одному ряду з синонімічними різнокореневими. Спільнокореневі синоніми існують в одній мові. Такі синоніми зазвичай мають суфікси та префікси [10, с. 88].

Як різновиди синонімів І. Білодід виділяє також парафрази та евфемізми [10, с. 88]. Перифраз – описовий зворот мови або поетична фігура, троп, за допомогою якого передається зміст іншого слова чи вислову. Перифраза – це образне, описово-образне найменування предметів, причому в певних умовах його вживання може виступати і як контекстний синонім. Яскравості й виразності образу додає перифраз, близький до розгорнутих

метафор чи метонімії. Перифразування допомагає уникнути однакових слів, флексій і тим самим підвищує якість оформлення думки. Натомість евфемізми – це слова або словосполучення, які прямо, але приховано, ввічливо чи тонко визначають явище якогось предмета [10, с. 88].

О. Пономарів виділяє синтаксичні, фразеологічні й фонетичні синоніми [9].

Синтаксичні синоніми – це різні синтаксичні конструкції, що використовуються для вираження однієї думки, семантично близькі або тотожні синтаксичні конструкції, взаємозамінні в тексті з відмінністю у формальній структурі. Проте таке семантичне узгодження як основу синтаксичних синонімів дослідники розуміють по-різному: по-перше, як здатність певних конструкцій передавати практично однакову інформацію з можливими стилістичними відтінками; по-друге, як близькість власних синтаксичних значень, абстрагованих від конкретного лексичного змісту. Фразеологічні синоніми – це варіанти фразеологізмів, що позначають одне й те саме поняття [9].

Фразеологічні синоніми відрізняються від лексичних не лише власним значенням і формою (розташуванням у формі словосполучень), а й іншими ознаками: а) належністю переважно до стилістичних синонімів; б) менше абсолютних синонімів; в) з них складніше або неможливо визначити домінуючий синонім, якщо між ними немає суто лексичних синонімів; г) з граматичної точки зору – те, що іменні фразеологізми частіше обмежуються лише предикативною функцією [9].

Фразеологічні синоніми переважно працюють в одному ряду з лексичними (один з яких є домінантою), тобто в міжрівневій лексико-фразеологічній синонімії.

«Фонетичні синоніми, точніше, дублети – різні форми того самого слова, що з'являються внаслідок чергування голосних і приголосних, наявності чи відсутності протетичних (приставних) приголосних або голосних» [9].

Отже, в мовознавстві немає єдиної класифікації синонімів. За різними принципами класифікації синоніми поділяють на кілька різновидів: абсолютні; семантичні; стилістичні; семантично-стилістичні; різнокореневі-однокореневі; загальномовні-контекстуальні. У нашому дослідженні дотримуватимемось класифікації Л. Бублика, за якою в наступному розділі розглянемо безпосередньо синоніми італійської мови.

Висновки до розділу I

Синоніми – це співвідношення різних слів, які мають або здаються однаковими за значеннями; протилежність омонімії. Синоніми називають одне явище дійсності, але при цьому виділяють у ньому різні сторони або характеризують його з різних поглядів. Синонімічні зв'язки виникають у сфері перетину кількох категорій, у зоні смислової близькості.

Семантичні ознаки синонімів залишаються невизначеними: за основу їх трактування береться або тільки семантична близькість слів, або тільки тотожність, або ж обидві ці ознаки.

Синонімічні ряди складаються зі слів, що мають однакове лексичне значення. Другою обов'язковою умовою об'єднання слів у синонімічні ряди є наявність у них спільних граматичних значень, належність їх до одного лексико-граматичного розряду.

На сучасному етапі в мовознавстві немає єдиної класифікації синонімів. За різними принципами класифікації синоніми поділяють на кілька різновидів: абсолютні; семантичні; стилістичні; семантично-стилістичні; різнокореневі-однокореневі; загальномовні-контекстуальні. Ми дотримуємось класифікації, за якою виділяються абсолютні, або повні, лексичні, стилістичні та контекстуальні синоніми.

РОЗДІЛ 2.

СИНОНІМІЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ СИНОНІМІВ СУЧАСНОЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Абсолютні синоніми

Проблема абсолютної синонімії в італійській мові, тобто використання кількох лексем для передачі одного поняття, є однією з найважливіших проблем лексикології. Питання абсолютних синонімів і італійській мові залишається невирішеним і відкритим. Незважаючи на велику кількість абсолютних синонімів у італійській мові немає серйозних робіт у цій сфері. Своєрідність абсолютних синонімів, на думку переважної більшості лінгвістів, визначається насамперед характером значення – єдиною денотативно-сигніфікативною віднесеністю, на підставі чого синонімію нерідко називають дублетністю [22].

Абсолютні (повні) синоніми характеризуються відсутністю семантичних відмінностей, емоційно-експресивних та стилістичних опозицій, а також здатністю до вільної взаємозаміни. Наприклад:

la prova – le argomento

la puntura – le iniezione

istituto di istruzione superiore – università.

Для детального аналізу абсолютних синонімів італійської мови, ми розглянемо групи абсолютних синонімів:

А) Варіанти поділяться на такі:

- графічні варіанти – варіанти, що відрізняються лише написанням:

filtrpressa – filtro pressa;

- морфологічні варіанти – варіанти, що відрізняються тільки словозмінним афіксом: *negozi – nei negozi;*

- аббревіатурні варіанти – утворені додаванням початкових літер багатокomпонентного терміна: *ABI – Associazione Bancaria Italiana, AIRE –*

Anagrafe degli Italiani Residenti all'Estero, ANSA – Agenzia Nazionale Stampa Associata, CAF – Centro di Assistenza Fiscale, CAP – Codice di Avviamento Postale.

б) Дублети. Дублети поділяться на різномовні – дублети, запозичені з різних мов як *atomizzatore – ugello*. Прагнення до тотослів'я особливо помітно проявляється у спеціальній лексиці, наприклад: *tipo – aspetto, infiammazione dei polmoni – polmonite*.

У сфері термінології, запозичення іншомовних лексем з ідентичним значенням займають в італійській мові значне місце у порівнянні з іншими формами забезпечення лексичної тотожності. Наприклад, запозичення термінологічних лексем типу *solfo di manganese – zolfo di manganese*. Причинами проникнення в мову іншомовних лексем із тотожними значеннями є міжкультурна комунікація і, як наслідок, мовні контакти, що призводить до утворення абсолютних синонімів.

Повні або абсолютні синоніми можуть демонструвати свою властивість синонімічності на різних мовних рівнях, наприклад, на лексичному, коли те саме значення повністю збігається у декількох лексем; або граматичному, коли слова рівнозначні в граматичних конструкціях.

Насправді абсолютних синонімів, тобто слів повністю і завжди взаємозамінних, в італійській мові дуже мало, але деякі пари слів, такі як *chiudere – finire – concludere* (закривати, закінчувати), можуть вважатися синонімами, навіть якщо і не завжди вони взаємозамінні, наприклад:

1. *Sto per chiudere il mio conto bancario* (я збираюся закрити свій рахунок у банку).

2. *La riunione si è conclusa con un voto di ringraziamento* (збори закінчилося висловом подяки).

3. *Le scorte d'acqua sono finite* (закінчилися запаси води)

Але при цьому в італійській мові обсяг абсолютних синонімів має постійну тенденцію до зростання і зменшення.

2.2. Семантичні синоніми

Особливим видом синонімії в лексичній системі італійської мови є синоніми з дифузною семантикою, які характеризуються семантичною розмитістю і відсутністю чітких семантичних кордонів між окремими лексичними одиницями, що входять до синонімічного угруповання. Синоніми з дифузною семантикою є групою слів, у семантиці яких опис подібностей і відмінностей представляє особливу проблему.

Семантичні (ідеографічні, логічні) синоніми відрізняються одне від одного лише відтінками лексичного значення. За емоційно-експресивним забарвленням вони приблизно однакові. Наприклад: *successo (yenix) – realizzazione, fortuna, guadagno, vittoria, talento, felicità, progresso, trionfo, primato*.

Кожне з цих слів має своє значення, яке не повністю співпадає зі значенням інших слів синонімічного ряду: *successo* – позитивний наслідок роботи, справи, змагання; *primato* – найвищий наслідок у якійсь роботі; *trionfo* – блискучий публічний успіх.

Можна виділити такі групи семантичних синонімів:

- 1) аналоги (тематично близькі слова): *bluastro, blu, azzurro*;
- 2) когіпоніми (назви одного з видів того роду, до якого належить вихідне слово), наприклад *dama, scacchi*;
- 3) конверсиви (*Io ho = Questo è il mio*);
- 4) перифрази ключового слова (зазвичай дієслова), у яких беруть участь його актантні та синтаксичні деривати: *aiutare, prestare assistenza*;
- 5) фразеологічні синоніми: *commettere un errore – smarrirsi*;
- 6) слова, що виражають той же чи схожий зміст незалежно від способу його вираження: *molto, estremamente, infinitamente, fortemente*.

Часто буває дуже складно провести чітку межу між стилістичними та лексичними синонімами. В.Г. Вілюман у своїй роботі «Англійська синоніміка» наводить 2 точки зору на цю проблему [2]. Згідно з однією точкою зору, лексичні синоніми, порівняно зі стилістичними, нейтральні у

стилістичному відношенні, наприклад, ідеографічна пара *eccellente* – *splendido* у порівнянні зі стилістичним *sbalorditivo* – *topping*. Згідно з іншою, ідеографічні синоніми завжди стилістично однорідні, а стилістичні – різнорідні [2], тобто згідно з цією точкою зору, пара *sbalorditivo* – *topping* теж буде ідеографічною, оскільки є стилістично однорідною. Ці самі слова виявляться стилістичними синонімами, якщо помістити їх у один ряд: *eccellente* – *splendido* – *topping*. Звідси можна зробити висновок, що те саме слово може бути і стилістичним, і ідеографічним синонімом, але в різних синонімічних рядах.

На думку інших дослідників, нестилістичних синонімів немає, оскільки у певних умовах контексту стилістично нейтральні синоніми можуть стати стилістично забарвленими, так само, як і стилістично забарвлені синоніми можуть у певних умовах втратити своє забарвлення і стати нейтральними [14]. Іншими словами, стилістично нейтральні синоніми, незважаючи на те, що в більшості випадків не мають стилістичного забарвлення, все ж таки належатимуть до окремого стилю мови, а отже, матимуть стилістичне забарвлення, що суперечить поняттю «нейтральність».

Таким чином, однією з особливостей лексичних (ідеографічних) синонімів є їхня стилістична однорідність. Але найцікавіша особливість ідеографічних синонімів полягає у можливості їхньої заміненості в деяких контекстах. Проте, у багатьох підручниках з лексикології ця особливість не вказується. Розглянемо цю особливість ідеографічних синонімів у наведеному нижче аналізі синонімічного ряду.

У ряді синонімів *rabbia* – *indignazione* – *ira* – *furia* загальним денотативним значенням є агресія – негативна емоція, що викликається діями чи обставинами, які є неприємними для людини. Синоніми цього ряду відрізняються один від одного за такими конотативними ознаками: 1) інтенсивність емоції; 2) причини, що викликають цю емоцію; 3) характер та форма прояву емоції. Відповідно до відмінності в інтенсивності прояву емоції іменники даного ряду діляться наступним чином: 1) середній ступінь

інтенсивності: *rabbia, indignazione*; 2) вище середнього ступеня: *ira*; 3) крайній рівень інтенсивності: *furia*.

Усі семантичні синоніми взаємопов'язані між собою, що дає додаткові можливості для опису їхньої семантики з опорою на інтегральні та диференціальні ознаки. При цьому слова з денотативним та сигніфікативним типом семантики спираються на різні процедурні методики опису їх семантичного складу. Кожна з лексем, що входить у синонімічну мережу, позначає подібні предмети та явища навколишнього світу. Тому вони мають загальну частину в тлумаченні, яка на одному з рівнів синонімічної мережі представлена найяскравіше, а на іншому – виражена менш яскраво. Як окремі лексеми, так і мікрополя всіх слів, що входять до складу синонімічного угруповання, мають властивість перетину, що дозволяє елементам синонімічної мережі безперервно взаємодіяти один з одним, розширюючи та ускладнюючи в цілому польову структуру.

2.3. Стилiстичнi синонiми

Стилiстична iнформацiя може бути оформлена як лексичне значення, коли маємо справу з стилiстичними поняттями (стилiстична термiнологiя). Визначаючи стилiстичне значення як особливий вид iнформацiї в семантичнiй структурi слова, ми не стверджуємо, що воно входить до структури конотацiї. Як вiдомо, iснують рiзнi думки щодо статусу стилiстичного компонента. Однi дослiдники вважають, що вiн є одним iз компонентiв конотативної структури слова, розглядаючи стилiстичну конотацiю як «тi додатковi до вираження предметно-логiчного та граматичного значень, якi мають експресивнi чи функцiональнi властивостi, що обмежують можливостi вживання мовної одиницi певними сферами та умовами спiлкування i тим самим несуть прагматичну iнформацiю» [12]. Прихильники протилежного пiдходу вважають, що стилiстичний компонент, хоч i входить у семантичну структуру слова, проте не включається до

конотативної її частини, а виділяється як особливий, самостійний структурний компонент [1].

Стилістичний компонент є маркованим, оскільки будь-яке стилістично забарвлене слово передбачає наявність лексичного значення, оформленого граматично, представленого в режимі нейтрального стилю за якимось параметром, тоді як навпаки необов'язково: не всяке граматично оформлене лексичне значення виявляється стилістично забарвленим.

Стилістичні синоніми – це слова, які мають схоже значення, але відносяться до різних стилів мови, відрізняються один від одного ступенем уживаності та емоційно-експресивним забарвленням. Наприклад:

- *ridere* (нейтральна лексема) – *ridacchiare* (стилістично забарвлена лексема, яка може вживатися лише у розмовному стилі);

- *la madre* (нейтральна лексема) – *la mamma, la mamma, la mammina* (стилістично забарвлені лексеми, які можуть вживатися лише у розмовному стилі);

- *informare* (нейтральна лексема) – *da segnalare, mettere in guardia* (стилістично забарвлені лексеми, які можуть вживатися в офіційно-діловому, науковому стилях);

- *ingrassare* (нейтральна лексема) – *gonfiarsi, migliorare* (розмовний, художній стиль);

- *cieco* (нейтральна лексема) – *nato cieco* (книжний стиль).

Особливо часто стилістична синонімія виникає в художньому стилі, де автор практично не обмежений мовними засобами і може використовувати як художні, так і розмовні елементи для відображення повсякденного життя персонажів: *Vuona vita, ' gridò il giovane fuori dalla porta*. У даному випадку *gridò* – стилістично забарвлена лексема.

Для того, щоб визначити стилістичний синонім, потрібно звернути увагу на контекст, а також потрібно підбирати в синонімічний ряд такі слова, які знаходяться в тій самій формі, що й вихідне слово.

Аналіз стилістичних синонімів має особливе значення під час розгляду текстів різних стилів. Виникнення синонімії цього виду обумовлено семантичними процесами, що виникають при взаємодії значень слів у тексті. Як відомо, синоніми виникають із необхідності прояву у слові нових значень, уявлень чи понять. Стилiстичні синоніми з усією очевидністю виявляють свою призначеність – служити засобом точного представлення чи опису, інструментом діалектів, одним із яскравих засобів створення тексту. Таким чином, можна говорити про авторське розширення меж семантичного простору в художній, діловій, науковій мові за рахунок семантики синонімічних рядів як стилістичних засобів виразності.

2.4. Контекстуальні синоніми

Контекстуальна близькість значень слів, відмінною рисою якої є виражена контекстуально-ситуативна зумовленість та індивідуальний характер семантики, незакріпленість у словниках синонімів, відкриває досліднику доступ до єдиної «перцептивно-когнітивно-афективно-інформативної бази індивіда» [1]. Ніде так яскраво не проявляється авторська чи суб'єктивна індивідуальність, як при описі близькості значення слів у різноманітних контекстах. Д. Юрет вказує також, що синонімія як категоріальне семантичне явище в мові може розглядатися лише на рівні контексту, адекватність сигніфікативного змісту слів та виразів визначається в рамках всього висловлювання, а не вибором окремих слів, що зустрічаються у різних контекстах і мають деяку спільність значення [24].

Контекстуальні синоніми визначаються також як продукт індивідуального творчого акту, що актуалізує близькість значень слів лише у межах певного контексту [18].

Слова, які можуть використовуватися як контекстуальні синоніми, повинні мати між собою одне з трьох семантичних зв'язків, розглянутих нижче [18].

Існують деякі групи слів, у яких значення одного слова повністю вкладається в значення іншого слова. Існує два типи різних груп слів, які можуть прийняти ці відносини між собою. Один тип полягає в тому, що друге слово відноситься до колективної групи чогось, тоді як перше слово відноситься до окремого підрозділу в цій групі. Прикладом цього є *uccello* і *passero*, *frutta* і *mela*. Цей тип зазвичай відомий як «гіпонімія». Друге слово називається старшим терміном або верхнім терміном, а перше слово називається гіпонімом, підпорядкованим терміном або нижнім терміном: *montone*, *di pecora*, *agnello*.

Інший тип полягає в тому, що друге слово відноситься до цілого, що складається з першого слова і деяких інших. Прикладом цього є *corpo*, *braccio*, *testa*, *naso*. Наступні слова є частиною першого – *corpo*. Цей тип також відомий як відношення частина-ціле.

Отже, для іменників ми можемо сказати, що синоніми є частиною одного слова, якщо вони перебувають у відношенні частина-ціле, тоді як ми можемо сказати, що синонім є різновидом головного слова, якщо вони перебувають у відношенні гіпонімії:

(a) *Un passero è una specie di Uccello* (але не «горобець – частина птаха»);

(b) *Un braccio è una parte del corpo* (але не «рука – це вид тіла»).

Другий тип груп слів не можна використовувати як контекстуальні синоніми.

У синекдосі ми можемо використовувати синоніми для заміни, як це має місце в наступних прикладах:

(c) *Ha molte bocche da sfamare nella sua famiglia* (bocche= persone)

(d) *Gli uccelli cantavano per dare il benvenuto all'anno sorridente* (l'anno sorridente = primavera).

Незважаючи на це, у випадку синекдохи контекстуальні синоніми зазвичай не використовуються в одному тексті.

У випадку контекстуальних синонімів слово із загальним значенням, має таке ж значення, що й синонім. Типовим прикладом є слова *partecipante* та *negoziatore* у тексті, де йдеться про навички ведення переговорів. Верхній термін «partecipante» визначається як «особа, яка бере участь у переговорах» і використовується як контекстний синонім до «negoziatore», як у прикладі:

Per un accordo di successo, i partecipanti devono conoscere i principi e le tattiche di negoziazione. ... all'inizio della negoziazione, i negoziatori dovrebbero conoscere bene i risultati desiderati e non essere manipolati intenzionalmente dalle loro controparti.

Зазвичай, якщо нам потрібно використовувати слова цього типу як контекстуальні синоніми, ми не можемо розширити значення вузького синоніма до такого ж значення ширшого синоніма. Наприклад, ми не можемо узагальнити *studenti universitari* для позначення *tutti i tipi di studenti*; однак ми можемо вказати *studenti* для позначення лише *studenti universitari*. Це показує нам той факт, що якщо верхній термін і нижній термін використовуються як контекстуальні синоніми, їх синонімічним значенням може бути лише значення нижнього терміна, а значення верхнього терміна має бути визначено в тому самому значенні нижнього терміна.

Аналіз контекстуальних синонімів має особливе значення під час розгляду художнього тексту. Виникнення синонімії тут зумовлено семантичними процесами, що виникають при взаємодії значень слів у тексті, тобто синонімічним зближенням. Як відомо, синоніми виникають із необхідності фіксувати у слові нові відтінки явища, уявлення чи поняття. З іншого боку, такі слова можуть характеризувати не явище, а своєрідне бачення, оцінку ставлення до нього. У тексті одні й ті самі об'єктивні властивості явища характеризуються різними словами залежно від оцінки мовця. Часто ці слова не є синонімами в мовній системі, але близькі до них за значеннями, тому що в оточенні синонімічних слів приймають певні їх ознаки, і тому сприймаються як синонімічні. У цьому разі відбувається зближення у тексті значень слів, які у мові є синонімами. Синонімічне зближення може виникати між родовими та видовими поняттями, між

словами однієї тематичної групи, наприклад: слова *ucciso, frantumato, lacerato, sventrato, schiacciato, mutilato* об'єднані семантичним компонентом «essere ucciso violentemente = бути жорстоким чином убитим». Кожне із перелічених дієслів уточнює різні форми вбивства людей на війні, жахи війни, що переживаються солдатами на фронті бойових дій, почуття, що передаються читачеві автором, який був особисто свідком описуваних жахів.

Наявність загального семантичного компонента значення "to be violently killed = бути жорстоким чином убитим" в італійських дієслів об'єднує слова з різними кореневими морфемами, різного звучання. Зібрані разом в одному тексті, перелічені дієслова є мовними синонімами, оскільки вони відповідають загальноприйнятому в сучасній вітчизняній та зарубіжній лексикології та лінгвістиці визначенню синонімів, згідно з яким слова рівнозначні, що належать до однієї частини мови, близькі за своїми семантичними відтінками та стилістичними властивостями можуть називатися синонімами.

Контекстуальна синонімія, таким чином, базується на зв'язному оригінальному тексті, що описує один і той самий денотат. Частотність появи в тексті у вигляді повторної номінації імені денотату повинна розглядатися як необхідна умова підтвердження того, що контекст описує той самий денотат. Широке використання займенника, що функціонально заміщає ім'я денотата в повторній номінації як стилістичного прийому, є системним доказом існування та функціонування контекстуальної синонімії поряд з мовною синонімією. На відміну від мовної синонімії контекстуальна синонімія може бути представлена як окремими лексемами, так і реченнями, що конструюються дослідником та/або читачем на основі семантичної та синтаксичної валентностей, а також узусу розглянутих лексем-синонімів.

Ключовими умовами для контекстуальної синонімії є наявність одного чи кількох логічно пов'язаних між собою інтертекстуальністю та єдиним денотатом текстів, у яких денотат описується за допомогою первинної, вторинної, дискурсивної та повторної номінації. Контекстуальні речень можуть бути у вигляді окремих лексем. Для контекстуальних синонімів важливою властивістю є взаємозамінність усередині речення та поза ним.

Висновки до розділу II

Абсолютні (повні) синоніми в італійській мові характеризуються відсутністю семантичних відмінностей, емоційно-експресивних та стилістичних опозицій, а також здатністю до вільної взаємозаміни.

Семантичні (ідеографічні, логічні) синоніми відрізняються одне від одного лише відтінками лексичного значення. За емоційно-експресивним забарвленням вони приблизно однакові.

Стилістичні синоніми – це слова, які мають схоже значення, але відносяться до різних стилів мови, відрізняються один від одного ступенем уживаності та емоційно-експресивним забарвленням.

Контекстуальні синоніми – слова, які мають однакове значення лише у певному контексті.

Загалом, в італійській мові найбільшим багатством володіє стилістична та контекстуальна синонімія, яка є практично необмеженою у своїх проявах. Найменша група – абсолютні синоніми.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Отже, синоніми – це співвідношення різних слів, які мають або здаються однаковими за значеннями; протилежність омонімії. Синоніми називають одне явище дійсності, але при цьому виділяють у ньому різні сторони або характеризують його з різних поглядів. Синонімічні зв'язки виникають у сфері перетину кількох категорій, у зоні смислової близькості.

З'ясовано, що семантичні ознаки синонімів залишаються невизначеними: за основу їх трактування береться або тільки семантична близькість слів, або тільки тотожність, або ж обидві ці ознаки.

Синонімічні ряди складаються зі слів, що мають однакове лексичне значення. Другою обов'язковою умовою об'єднання слів у синонімічні ряди є наявність у них спільних граматичних значень, належність їх до одного лексико-граматичного розряду.

На сучасному етапі в мовознавстві немає єдиної класифікації синонімів. Італійські дослідники відзначають, що розпізнавання синонімів може керуватися критерієм заміності, але абсолютна заміність двох слів рідко досягається. З денотативної точки зору референт також може бути тим самим, але з конотативної точки зору майже завжди існує варіація значення.

За різними принципами класифікації синоніми поділяють на кілька різновидів: абсолютні; семантичні; стилістичні; семантично-стилістичні; різнокореневі-однокореневі; загальномовні-контекстуальні. У нашому дослідженні ми дотримувались класифікації, за якою виділяються абсолютні, або повні, лексичні, стилістичні та контекстуальні синоніми.

Абсолютні (повні) синоніми в італійській мові характеризуються відсутністю семантичних відмінностей, емоційно-експресивних та стилістичних опозицій, а також здатністю до вільної взаємозаміни..

Семантичні (ідеографічні, логічні) синоніми відрізняються одне від одного лише відтінками лексичного значення. За емоційно-експресивним забарвленням вони приблизно однакові.

Стилістичні синоніми – це слова, які мають схоже значення, але відносяться до різних стилів мови, відрізняються один від одного ступенем уживаності та емоційно-експресивним забарвленням.

Контекстуальні синоніми – слова, які мають однакове значення лише у певному контексті.

Загалом визначено, що в італійській мові найбільшим багатством володіє стилістична та контекстуальна синонімія, яка є практично необмеженою у своїх проявах. Найменша група – абсолютні синоніми, адже слів, які б повністю були взаємозамінними – дуже мало, все-таки більшість із них мають певне стилістичне забарвлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бублик, Л.М. Теоретичні засади синонімії в українській мові. Взято з dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/109170/23-Vublik.pdf?sequence=1
2. Вілюман, В. Г. (1980). *Англійська синонімія*. К.: Наука.
3. Жовтобрюх, М.А., Кулик, Б.М. (1972) Курс сучасної української мови. К.: Наука.
4. Італійсько-український словник. Взято з <https://www.dict.com/%D1%96%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B8%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B8>
5. Кочан, І. (2008). Варіанти і синоніми термінів з міжнародними компонентами. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми укр. термінології». №620: 14–19.
6. Красавіна, В.В. (2019). Текстуальна синонімія як зображально-виражальний засіб художнього мовлення (на прикладі прози Михайла Коцюбинського). *Література та культура Полісся*. № 96: 181-193.
7. Лисиченко, Л.А. (1977). Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура мови. Х.: Вища школа.
8. Раєвська, І. В. (2021). Tradurre ed interpretare dall'italiano all'ucraino. Письмовий та усний переклад з італійської мови українською : метод. посіб. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович.
9. Сучасна українська літературна мова (2007). (ред. О.Д.Пономарева). К.: Либідь.
10. Сучасна українська літературна мова (1973). Лексика і фразеологія (ред. І.К.Білодіда). К.: Наукова думка.
11. Українська мова. Енциклопедія (2000). (Редколегія: Русанівський В.М., Тараненко О.О., Зяблюк М.П. та ін.). К.: Укр. енцикл.

12. Aparaschivei, L., Nicolas, L., Barron-Cede, A. Are Crescia and Piadina the Same? Towards Identifying Synonymy or Non-Synonymy between Italian Words to Enable Crowdsourcing from Language Learners. Retrieved from <https://ceur-ws.org/Vol-3033/paper31.pdf>
13. Bergdahl (2009). Is he beautiful, handsome or good-looking: A study of putative synonymy in three adjectives. Master's thesis. Lulea University of Technology, Lulea, Sweden.
14. di Giacomo Devoto (1936). Enciclopedia Italiana. Retrieved from https://www.treccani.it/enciclopedia/sinonimia_%28Enciclopedia-Italiana%29/
15. Dizionario dei sinonimi e dei contrari di Elisabetta Perini (2006). Retrieved from https://www.giunti.it/extracts/giunti/77918D/77918d_dizionario_dei_sinonimi_e_dei_contrari_estratto.pdf
16. Dizionario di Italiano. Retrieved from https://dizionari.corriere.it/dizionario_italiano/
17. Gian Luigi Beccaria (a cura di), Dizionario di linguistica, Torino, Einaudi, 2004. 500 s.
18. Girju, R., Badulescu, A., and Moldovan, D. (2003). Learning semantic constraints for the automatic discovery of part-whole relations. *Proceedings of the North American Chapter of the Association for Computational Linguistics*. Edmonton, Canada: 80–87.
19. McCarthy, D. and Navigli, R. (2007). Semeval-2007 task 10: English lexical substitution task. *Proceedings of the Fourth International Workshop on Semantic Evaluations (SemEval-2007)*. Prague, Czech Republic: 48–53.
20. Migliorini, B. (2008). Storia della lingua italiana, Universale Sansoni.
21. Pandolfi, M. E. (2009). LIPSI. Lessico di frequenza dell'italiano parlato nella Svizzera italiana, *Bellinzona*, Osservatorio Linguistico della Svizzera Italiana: 539-541.

22. Tiberi, M., De Santis B. Riconsiderare la relazione di equivalenza nei thesauri. Retrieved from <http://www.iskoi.org/doc/equivalenza.ppt>
23. Trifone, M. Dizionari, sinonimia e marche d'uso. Retrieved from <https://www.openaccessrepository.it/record/60766#.ZEvmKXZBzIU>
24. Yuret, D., Ku (2007). Word sense disambiguation by substitution. *Proceedings of the Fourth International Workshop on Semantic Evaluations (SemEval-2007)*. Prague, Czech Republic: 207–214.